

Asia: VN/17016/2024

Hallituksen esitys ilmailun turvallisuutta edistäviksi säädöstarkistuksiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen uusiutuvat ry (ent. Suomen Tuulivoimayhdistys ry) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ilmailun turvallisuutta edistäviksi säädöstarkistuksiksi.

Lakiesitys vaikuttaa tehdyn pitkälti viranomaisten näkökulmasta, ja nyt muutosesitykset lentoestelupamenettelyä koskeviin pykäliin on siitä näkökulmasta kattavasti perusteltu. Toimivan viranomaisyhteistyön kannalta on kuitenkin olennaista, että myös toimijoiden näkemykset otetaan vakavasti muun muassa sujuvan lupamenettelyn ja kohtuullisten kustannusten mahdollistamiseksi.

Tuulivoima-alan kannalta lentoestelupamenettelyssä olennaisia seikkoja ovatkin lupaprosessin sujuvuus ja kokonaiskustannukset. Nykyisin luvat haetaan yksittäiselle esteelle, jolloin isompien tuulivoimahankekokonaisuuksien kohdalla puhutaan jo hanketalouden kannalta merkittävistä summista. Esimerkiksi 50 voimalan hankkeelle lentoesteluvat maksavat 71 000 euroa. Erityisesti tuulivoimassa herää kysymys, että kasvaako luvan, lausuntojen ja selvitysten tekemisen työmäärä 50 kertaiseksi 50 tuulivoimalan puistossa verrattuna yhteen lupaan.

Esitämme harkittavaksi, että Traficomien lupamaksua lentoesteluvasta tarkennetaan tuulivoiman tyyllisissä tilanteissa, joissa haetaan lentoestelupaa samalla alueella vierekkäisille lentoesteille erikseen siten, että hinta ei olisi suoraan näiden yksittäisten esteiden lupien summa, vaan kokonaisuus huomioitaisiin jollain tavalla. Järkevintä voisi olla esimerkiksi, että lentoestelupa voi olla yksittäisen esteen lisäksi alumuotoinen, jossa lupa käsittää koko tuulivoima-alueen ja luvassa on reunaehtojen (korkeus ym.) lisäksi määritelty erikseen luvan alaiset esteet yksitellen. Yksi lupa sisältäisi siten monta estettä.

Kustannuksista

Lentoesteluvan hakijan kustannusten kasvaminen nykyisestä ei ole toivottavaa, vaan päinvastoin kustannuksia tulisi hillitä. Kustannusten kasvu ei ole luvan hakijalle toivottavaa varsinkaan, jos kasvaneilla kustannuksilla lupaprosessin sujuvoittaminen ja nopeuttaminen ei näy luvan hakijalle saakka.

Jos selvitysten hankintavastuu jää ehdotuksen mukaisesti hakijalle, tulisi kaikkien tarvittavien selvityksien olla tilattavissa riittävällä laajuudella ja etukäteen tiedossa olevalla toimitusajalla yhdestä ja samasta paikasta, jotta hakemuksen käsittely ei myöhemmin viivästy puutteellisten selvitysten vuoksi.

Selvitysten toimitusajalle ja itse hakemuksen käsittelyajalle tulisi olla palvelulupaus, jotta luvanvarainen toiminta voidaan luotettavasti suunnitella ja aikatauluttaa.

Käytännöllisesti pohdittuna tämän kaltaiset lupa-asiat kuuluisivat ratkaista kokonaisuutena, sillä se lisäisi prosessin ennakoitavuutta ja sujuvuutta. Jo nyt maksun suuruusluokkaa on vaikea pitää kohtuullisena ja kustannusperusteisena isompien hankkeiden kohdalla. Jos tähän lisätään vielä hallituksen esityksen mukaisesti maksullisten selvitysten hankkimisvelvollisuus, niin tuolloin kyseenalaistamme varsinaisen lupaprosessin kokonaishinnan kohtuullisuuden kustannusperusteisuuden osalta.

Toinen mahdollisuus kohtuullisten kustannusten osalta voisi esimerkiksi olla sellainen, että luvan myöntävä viranomainen (Traficom) hakee luvalla tarvittavat selvitykset ja lausunnot, mutta tästä syntyvät kustannukset peritään luvan hakijalta. Jotta luvan hakija pystyy arvioimaan ennalta riittävästi syntyviä kustannuksia, ja ne myös pysyvät riittävän kohtuullisina, tulisi tässä määritellä selvityksille lupakohtainen ja/tai selvityskohtainen kattohintaa, tai tarjota helppokäyttöiset työkalut tarvittavien selvitysten ja niiden hinnan arvioimiseksi.

Lupaprosessin sujuvuudesta

Lentoesteluvitusta ei voida pitää erityisen sujuvana tälläkään hetkellä. On ehdottomasti hyvä tavoite selkeyttää ja sujuvoittaa lentoestelupaprosessia, koska käsittelyajat ovat tuntuneet hakijasta pitkiltä 1.10.2023 muutoksen jälkeen.

Kustannusten takia lupia yleensä haetaan ns. pahimmissa paikoissa oleville testivoimaloille. Näiden testivoimaloita koskevien lupien saamisen jälkeen toimijat luottavat, että lentoestelupaa koskevat riskit lentoestelupien saamattomuuden osalta ovat riittävästi hallinnassa. Lupien mitättömän joustavuuden ja merkittävien kokonaiskustannusten takia koko hankkeen lupien hakemista

pantataan yleensä mahdollisimman myöhäiseen vaiheeseen hanketta riskien kanssa tasapainoillen. Aiemmin lausunnossa esittämämme alueperusteinen lupa, ja nimenomaan alueperusteinen ennakkolupa, voisi olla tähän erittäin hyvä vaihtoehto.

Nyt ehdotukseen on sisällytetty kirjaus, jonka mukaan viranomaisen tulisi laatia hakijoille ohjeistus hakemukseen liitettävien selvitysten hankkimisesta. Ennalta prosessi kuitenkin vaikuttaa siltä, että hakuprosessi voi monimutkaistua, siitä tulee epäselvä ja myös haku aika venyy nykyisestä.

Siinä mielessä nykyinen niin sanottu yhden luukun tapa, jossa luvan hakija tekee ainoastaan lupahakemuksen Traficomille, on erittäin selkeä ja suoraviivainen.

Sitä selkeämpi menettely voisi olla tarkastella tuulivoiman tapaista maankäyttömuotoa aluekokonaisuutena, jossa haettaisiin kaavoitettavalle alueelle niin sanottu ennakkolupa, jossa olisi määritetty esteiden sijoitusalue, lukumäärä ja maksimikorkeus. Ja edellä mainittu esityksen mukaisesti lentomenetelmämallinnuksiin pohjautuen. Lopulliset rakentamiskaavoihin sidotut luvat voitaisiin sitten vahvistaa kevyemmällä ja halvemalla menettelyllä ennakkolupa pohjautuen.

Lisäksi muistutamme, että säädösmuutoksella pyritään selkeyttämään ja nopeuttamaan lupaprosessia viranomaisen näkökulmasta, mutta uudeksi pullonkaulaksi voi koitua selvitysten laatimiseen tarvittavien resurssien puute. Lisäksi viime aikoina lentoesteluvissa kestänyt kauan, ja esimerkiksi erään hankkeen tuulimittaustalon osalta lentoesteluvan viivästytti koko lupaprosessia huomattavasti.

Myös ohjeistusten pitää olla erittäin selkeät. Lausunnoilla säädösmuutosehdotuksesta ei kuitenkaan käy selkeästi ilmi, kuka tarvittavat selvitykset tilaa (Traficom vai luvan hakija) ja kuka näitä selvityksiä saa tehdä ja millä kriteereillä.

**

Lopuksi ehdotamme, että lupaprosessien sujuvuutta kehitetään vielä konkreettisesti yhteistyössä luvan hakijoiden kesken pilottihankeella tai vastaavalla prosessilla. Toimivat käytännöt saadaan yleensä toimimaan yhteistyöllä, jossa kaikki osapuolet ovat sitoutuneet parantamaan prosesseja tarkoituksenmukaisilla ja kustannustehokkailla tavoilla.

Kunnioitettavasti,

edunvalvontajohtaja Matias Ollila

Suomen uusiutuvat ry

Ollila Matias
Suomen uusiutuvat ry